

ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ
ЗАКЛАД « МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

КУРСОВА РОБОТА (ПРОЕКТ)

З дисципліни «Адміністративне право»

на тему: «Проведення у справах про адміністративні
правопорушення»

Студента Павлика
Дмитра Сергійовича
Курсу II
групи: ТУ_{бц}-8-24-Б₁Пр(4,6зdc)
напряму Право
спеціалізація -
Керівник: Бровко Наталія
Іванівна, д.ю.н., професор
Оцінка: _____
Національна шкала _____
Кількість балів _____ ECTS _____

Члени комісії

_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)
_____	_____
(підпис)	(прізвище та ініціали)

м. Київ-2026

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	5
1.1. Поняття, сутність та завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення	5
1.2. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення	8
1.3. Нормативно-правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні	11
РОЗДІЛ 2 ПОРЯДОК ТА СТАДІЇ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	16
2.1. Порушення справи про адміністративне правопорушення та складання адміністративних матеріалів	16
2.2. Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови	19
2.3. Оскарження постанови та її виконання	21
РОЗДІЛ 3 ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ	24
3.1. Актуальні проблеми практичного застосування законодавства у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення	24
3.2. Зарубіжний досвід правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення	26
3.3. Напрями реформування та вдосконалення законодавства України у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення	29
ВИСНОВКИ	31
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	33

ВСТУП

У сучасних умовах розвитку правової держави особливого значення набуває забезпечення законності, правопорядку та належного рівня дисципліни в суспільстві. Одним із важливих засобів реалізації зазначених завдань виступає інститут адміністративної відповідальності, який спрямований на реагування держави на порушення встановлених правил поведінки у сфері публічного управління. Реалізація адміністративної відповідальності здійснюється через провадження у справах про адміністративні правопорушення [8].

Провадження у справах про адміністративні правопорушення є врегульованою нормами адміністративного права діяльністю уповноважених органів та посадових осіб щодо виявлення, документування, розгляду адміністративних проступків, притягнення винних осіб до відповідальності та забезпечення виконання прийнятих рішень. Від ефективності даного провадження залежить рівень захисту прав громадян, авторитет державної влади та дотримання принципу невідворотності відповідальності.

Актуальність теми зумовлена необхідністю вдосконалення чинного законодавства України у сфері адміністративної юрисдикції, приведення його у відповідність до європейських стандартів, а також потребою забезпечення балансу між публічними інтересами держави та правами особи.

Теоретичну основу дослідження становлять праці вітчизняних учених-адміністративістів, зокрема В. Б. Авер'янова, Ю. П. Битяка, В. К. Колпакова, О. М. Бандурки, Т. О. Коломоєць, С. Г. Стеценка, Л. В. Коваля та інших науковців, які зробили вагомий внесок у розвиток адміністративного права та дослідження проблем адміністративної відповідальності.

Метою курсової роботи є комплексне дослідження правової природи провадження у справах про адміністративні правопорушення, аналіз його стадій, проблем реалізації та визначення шляхів удосконалення.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання**:

- розкрити поняття та сутність провадження у справах про адміністративні правопорушення;
- охарактеризувати принципи такого провадження;
- дослідити нормативно-правову базу його регулювання;
- проаналізувати стадії провадження;
- визначити проблеми практичного застосування законодавства;
- запропонувати напрями вдосконалення чинного законодавства України.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, що виникають у процесі реалізації адміністративної відповідальності.

Предметом дослідження є норми законодавства, які регулюють провадження у справах про адміністративні правопорушення, а також практика їх застосування.

Методи дослідження: формально-юридичний, системний, порівняльно-правовий, логіко-аналітичний та метод узагальнення.

Практичне значення роботи полягає в можливості використання її положень і висновків у навчальному процесі, наукових дослідженнях та правозастосовній діяльності.

Структура курсової роботи зумовлена метою та завданнями дослідження і складається зі вступу, трьох розділів, які об'єднують дев'ять підрозділів, висновків, списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

1.1. Поняття, сутність та завдання провадження у справах про адміністративні правопорушення

Провадження у справах про адміністративні правопорушення є одним із найважливіших інститутів адміністративного процесуального права, оскільки саме через нього забезпечується реалізація норм, що встановлюють адміністративну відповідальність за вчинення протиправних діянь. Його значення полягає в тому, що воно виступає процесуальною формою реагування держави на адміністративні проступки, забезпечує охорону правопорядку, захист прав і свобод громадян, а також сприяє зміцненню дисципліни у сфері публічного управління [1].

У науковій літературі провадження у справах про адміністративні правопорушення розглядається як врегульована нормами адміністративного законодавства діяльність уповноважених органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, а також судів щодо виявлення адміністративного правопорушення, документування його обставин, розгляду справи, прийняття рішення про притягнення винної особи до відповідальності та забезпечення виконання винесеної постанови.

Правовою основою здійснення такого провадження в Україні є насамперед Кодекс України про адміністративні правопорушення, який визначає порядок провадження, компетенцію органів, права та обов'язки учасників процесу, строки розгляду справ, види адміністративних стягнень та порядок їх виконання. Окремі положення регулюються Конституцією України, Кодексом адміністративного судочинства України, законами України та підзаконними нормативно-правовими актами [3].

Сутність провадження у справах про адміністративні правопорушення полягає у поєднанні кількох важливих функцій держави.

Таблиця 1.1

Основні характеристики
провадження у справах про адміністративні правопорушення

Критерій	Характеристика
Поняття	Врегульована нормами адміністративного права діяльність уповноважених органів щодо розгляду справ про адміністративні правопорушення та притягнення винних осіб до відповідальності
Правова природа	Самостійний вид адміністративного процесу
Основна мета	Забезпечення законності, правопорядку та реалізація адміністративної відповідальності
Основні функції	Правоохоронна, юрисдикційна, превентивна, виховна
Суб'єкти провадження	Суди, органи Національної поліції, органи місцевого самоврядування, інші уповноважені органи
Учасники провадження	Правопорушник, потерпілий, свідки, експерт, захисник, перекладач
Основні завдання	Повне з'ясування обставин справи, прийняття законного рішення, виконання постанови, профілактика правопорушень
Результат провадження	Постанова про накладення стягнення або закриття справи

По-перше, це правоохоронна функція, яка виражається у припиненні протиправної поведінки та відновленні порушеного правопорядку. По-друге, юрисдикційна функція, що полягає у вирішенні питання про винуватість особи та застосуванні до неї передбачених законом заходів впливу. По-третє, превентивна функція, спрямована на попередження нових правопорушень як з боку конкретної особи, так і з боку інших громадян. По-четверте, виховна функція, яка полягає у формуванні поваги до закону, правил співжиття та правової культури населення [5].

Особливістю провадження у справах про адміністративні правопорушення є його спрощений характер порівняно з кримінальним процесом. Це пояснюється меншою суспільною небезпекою адміністративних проступків у порівнянні зі злочинами. Водночас спрощеність процедури не означає зменшення значення гарантій прав особи. Навпаки, навіть у

спрощеному провадженні мають бути забезпечені законність, об'єктивність, право на захист, можливість оскарження рішень та інші процесуальні гарантії.

Суб'єктами провадження у справах про адміністративні правопорушення виступають органи та посадові особи, уповноважені законом розглядати такі справи. До них належать суди, органи Національної поліції, митні органи, органи прикордонної служби, виконавчі комітети місцевих рад, інспекції та інші органи державної влади залежно від категорії справи. Крім того, учасниками провадження є особа, яка притягається до відповідальності, потерпілий, свідки, експерти, перекладачі, захисники та представники.

Провадження у справах про адміністративні правопорушення має чітко визначені завдання. Основним завданням є своєчасне, всебічне, повне та об'єктивне з'ясування обставин кожної справи. Це означає, що уповноважений орган повинен встановити факт вчинення правопорушення, особу порушника, форму вини, мотиви, наслідки діяння та інші істотні обставини. Лише після цього може бути прийняте законне та обґрунтоване рішення [7].

Іншим важливим завданням є вирішення справи у точній відповідності до закону. Це означає, що посадові особи не мають права діяти на власний розсуд поза межами наданих їм повноважень. Будь-яке рішення повинно ґрунтуватися на нормах чинного законодавства та підтверджених доказах.

Суттєвим завданням провадження є забезпечення виконання винесеної постанови. Якщо рішення про накладення адміністративного стягнення не буде виконано, сама процедура втратить практичне значення. Саме тому законодавство передбачає порядок примусового виконання постанов, зокрема щодо стягнення штрафів або застосування інших заходів впливу.

До завдань провадження також належить виявлення причин та умов, що сприяли вчиненню адміністративного правопорушення. Це має важливе профілактичне значення, оскільки дозволяє усунути фактори, які сприяють порушенням у майбутньому. Наприклад, недоліки організації дорожнього руху, неналежний контроль з боку адміністрації підприємства або відсутність

належного інформування населення можуть стати підставою для вчинення правопорушень [9].

Не менш важливим завданням є виховання громадян у дусі додержання Конституції та законів України, поваги до прав інших осіб і сумлінного виконання громадянських обов'язків. Реагування держави на адміністративні проступки має не лише каральний, а й виховний характер, адже сприяє формуванню правосвідомості та відповідального ставлення до вимог закону.

Таким чином, провадження у справах про адміністративні правопорушення є самостійним видом адміністративного процесу, спрямованим на реалізацію адміністративної відповідальності. Воно поєднує правоохоронну, юрисдикційну, превентивну та виховну функції, забезпечує захист правопорядку і прав громадян. Ефективність цього провадження значною мірою залежить від чіткості законодавчого регулювання, професійності уповноважених органів та належного дотримання процесуальних гарантій.

1.2. Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення

Ефективність та справедливість провадження у справах про адміністративні правопорушення значною мірою залежить від дотримання основоположних засад, на яких ґрунтується вся процедура розгляду справи. Такі засади в юридичній науці прийнято називати принципами провадження. Вони відображають найважливіші ідеї та вимоги, що визначають зміст, спрямованість і порядок діяльності уповноважених органів та посадових осіб у процесі притягнення особи до адміністративної відповідальності [11].

Принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення закріплені в Конституції України, Кодексі України про адміністративні правопорушення, міжнародно-правових актах, а також впливають із

загальних засад права. Їх значення полягає в тому, що вони забезпечують законність діяльності органів влади, захищають права та свободи людини, сприяють ухваленню обґрунтованих рішень та зміцнюють довіру суспільства до державних інституцій.

Одним із головних принципів є принцип законності. Він означає, що всі дії органів та посадових осіб, які здійснюють провадження, повинні відбуватися виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, передбачений законом. Жодна особа не може бути піддана адміністративному стягненню інакше як на підставах та в порядку, встановлених законодавством. Принцип законності виключає свавільне втручання держави у права громадян та гарантує правову визначеність [8].

Важливе значення має принцип рівності громадян перед законом і органом, що розглядає справу. Він передбачає, що всі особи незалежно від статі, раси, національності, мови, майнового стану, посади, місця проживання чи інших ознак є рівними перед законом. При розгляді справи не допускається будь-яка дискримінація чи надання необґрунтованих переваг окремим особам.

Однією з ключових гарантій прав людини є принцип презумпції невинуватості. Хоча він найбільш детально розроблений у кримінальному процесі, його положення поширюються і на адміністративно-деліктне провадження. Суть принципу полягає в тому, що особа вважається невинуватою, доки її вина не буде доведена у встановленому законом порядку. Обов'язок доказування покладається на орган, який розглядає справу, а всі сумніви щодо доведеності вини тлумачаться на користь особи [13].

Не менш важливим є принцип об'єктивної істини (всебічності, повноти та об'єктивності дослідження обставин справи). Він означає, що посадова особа або орган, який розглядає справу, зобов'язаний з'ясувати всі фактичні обставини: чи було вчинено правопорушення, хто його вчинив, чи є вина особи, які обставини пом'якшують або обтяжують відповідальність. Рішення не може ґрунтуватися на припущеннях або неперевіреніх даних.

Таблиця 1.2

**Основні принципи
провадження у справах про адміністративні правопорушення**

Принцип	Зміст принципу
Законність	Діяльність органів здійснюється лише на підставі та в межах закону
Рівність перед законом	Усі особи мають рівні права та обов'язки незалежно від статусу
Презумпція невинуватості	Особа вважається невинною, доки її вину не доведено
Об'єктивність	Повне, всебічне та неупереджене дослідження обставин справи
Право на захист	Можливість користуватися юридичною допомогою та подавати докази
Гласність	Відкритість процедури розгляду справи
Оперативність	Розгляд справи у встановлені законом строки
Право на оскарження	Можливість перегляду постанови в суді або вищому органі

Джерело: складено автором на основі КУпАП та наукових джерел.

Суттєве значення має принцип забезпечення права на захист. Особа, яку притягають до адміністративної відповідальності, має право знати, у чому її обвинувачують, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, користуватися юридичною допомогою адвоката чи іншого представника, виступати рідною мовою та користуватися послугами перекладача. Реалізація цього принципу сприяє справедливому розгляду справи та недопущенню помилкових рішень [15].

Важливим є принцип гласності та відкритості провадження. Він полягає у відкритому характері діяльності органів, які розглядають справи про адміністративні правопорушення, доступності інформації про процедуру розгляду та можливості громадського контролю. Водночас у випадках, передбачених законом, розгляд може бути закритим, якщо цього потребує захист державної таємниці, приватного життя особи чи інші законні інтереси.

Особливе місце посідає принцип оперативності та своєчасності розгляду справи. Адміністративне провадження має здійснюватися без невинуватих зволікань, у строки, встановлені законодавством. Це зумовлено тим, що затягування процедури знижує ефективність відповідальності, ускладнює збирання доказів та негативно впливає на права учасників процесу.

Значущим є також принцип мови провадження. В Україні провадження здійснюється державною мовою, однак особам, які не володіють нею, гарантується право користуватися рідною мовою або мовою, якою вони володіють, а також послугами перекладача. Це забезпечує реальну можливість особи захищати свої права та брати участь у розгляді справи [17].

Окрему роль відіграє принцип відповідальності посадових осіб за прийняті рішення та дії. Посадові особи, які порушують законодавство, перевищують повноваження або незаконно притягують особу до відповідальності, повинні нести передбачену законом юридичну відповідальність.

Необхідно виділити і принцип права на оскарження постанови у справі. Кожна особа має право оскаржити рішення органу чи посадової особи до суду або вищого органу. Це є важливою процесуальною гарантією виправлення можливих помилок та відновлення порушених прав громадян [8].

Таким чином, принципи провадження у справах про адміністративні правопорушення є фундаментальними засадами, що визначають зміст і порядок здійснення адміністративно-деліктного процесу. Їх дотримання забезпечує законність, об'єктивність, справедливість і ефективність розгляду справ, а також належний захист прав і свобод людини.

1.3. Нормативно-правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні

Нормативно-правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні становить систему взаємопов'язаних нормативно-правових актів, які визначають підстави адміністративної відповідальності, компетенцію органів, порядок розгляду справ, права та обов'язки учасників провадження, а також механізм виконання прийнятих рішень. Наявність чіткої законодавчої бази є необхідною умовою

забезпечення законності, справедливості та ефективності адміністративно-деліктного процесу.

Особливістю правового регулювання у цій сфері є те, що воно поєднує норми конституційного, адміністративного, процесуального та міжнародного права. Це зумовлено тим, що провадження у справах про адміністративні правопорушення одночасно пов'язане як із реалізацією владних повноважень держави, так і з необхідністю гарантування прав та свобод людини [19].

Основу нормативного регулювання становить Конституція України, яка закріплює фундаментальні принципи правової держави, верховенства права, законності, рівності громадян перед законом, права на судовий захист, презумпції невинуватості та недопустимості обмеження прав людини інакше як на підставі закону. Саме конституційні норми визначають загальні межі діяльності органів державної влади та є базою для галузевого законодавства.

Центральним нормативно-правовим актом у сфері адміністративної відповідальності є Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Він був прийнятий у 1984 році та, незважаючи на численні зміни, залишається основним джерелом правового регулювання. Кодекс визначає поняття адміністративного правопорушення, види адміністративних стягнень, коло органів, уповноважених розглядати справи, порядок провадження, строки накладення стягнень, процедуру оскарження постанов та порядок їх виконання [2].

Значення КУпАП полягає в тому, що він одночасно містить як матеріальні, так і процесуальні норми. Матеріальні норми встановлюють склади адміністративних правопорушень та санкції за їх вчинення, а процесуальні регламентують порядок реалізації відповідальності. Така структура є характерною особливістю адміністративно-деліктного законодавства України.

Важливу роль у правовому регулюванні відіграє Кодекс адміністративного судочинства України (КАС України). Його норми застосовуються у випадках судового оскарження рішень, дій чи бездіяльності

суб'єктів владних повноважень у сфері адміністративної відповідальності. Завдяки цьому особа отримує можливість захистити свої права у незалежному суді та домогтися скасування незаконної постанови чи відшкодування завданої шкоди.

Суттєве значення мають також спеціальні закони України, які визначають статус органів, що здійснюють провадження у справах про адміністративні правопорушення [4]. До них належать:

- Закон України «Про Національну поліцію»;
- Митний кодекс України;
- Закон України «Про Державну прикордонну службу України»;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про виконавче провадження»;
- інші нормативні акти залежно від категорії справ.

Наприклад, Закон України «Про Національну поліцію» визначає повноваження поліцейських щодо складання протоколів, розгляду окремих категорій справ та застосування адміністративних заходів впливу. Законодавство про місцеве самоврядування закріплює компетенцію виконавчих комітетів місцевих рад у сфері адміністративної юрисдикції.

Окреме місце у системі нормативного регулювання посідають підзаконні нормативно-правові акти: постанови Кабінету Міністрів України, накази міністерств, інструкції, положення та методичні рекомендації. Вони деталізують процедури оформлення матеріалів справи, ведення обліку, порядок взаємодії органів влади, застосування технічних засобів фіксації правопорушень тощо. Наприклад, інструкції Міністерства внутрішніх справ визначають порядок оформлення адміністративних матеріалів працівниками поліції [6].

Разом з національним законодавством важливе значення мають міжнародно-правові акти, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України. Насамперед це Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод та практика Європейського суду з прав людини. Хоча

адміністративні правопорушення формально не належать до кримінальних злочинів, у ряді випадків ЄСПЛ розглядає адміністративні санкції як «кримінальне обвинувачення» у розумінні Конвенції. Це означає необхідність дотримання права на справедливий суд, права на захист, розумних строків розгляду справи та інших гарантій.

Система нормативного регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення передбачає визначення кола органів, які мають право розглядати такі справи. До них належать:

- суди (судді місцевих судів);
- органи Національної поліції;
- митні органи;
- органи прикордонної служби;
- органи місцевого самоврядування;
- державні інспекції та інші уповноважені органи.

Кожен із зазначених суб'єктів діє в межах компетенції, визначеної законом. Порушення правил підвідомчості чи перевищення повноважень може бути підставою для скасування прийнятого рішення [8].

Важливим елементом нормативного регулювання є закріплення процесуальних прав учасників провадження. Особа, яку притягають до адміністративної відповідальності, має право знайомитися з матеріалами справи, надавати пояснення, подавати докази, користуватися юридичною допомогою, заявляти клопотання, користуватися послугами перекладача та оскаржувати постанову. Такі гарантії спрямовані на недопущення необґрунтованого притягнення до відповідальності.

Разом із тим чинне нормативно-правове регулювання має низку проблем. Основною з них є застарілість КУпАП, значна частина норм якого була сформована ще за радянських часів. Багато положень не відповідають сучасним умовам розвитку суспільства, цифровізації державного управління та європейським стандартам захисту прав людини. Спостерігається також фрагментарність змін до Кодексу, що ускладнює його практичне застосування.

Проблемним залишається питання узгодженості КУпАП з іншими нормативно-правовими актами. Іноді норми спеціального законодавства суперечать загальним положенням Кодексу або містять прогалини щодо процедури розгляду справ. Це створює труднощі для правозастосовної практики та може негативно впливати на права громадян [10].

У сучасних умовах особливого значення набуває цифровізація адміністративного провадження: електронна фіксація правопорушень, автоматичне накладення штрафів, електронне повідомлення учасників справи, дистанційне оскарження постанов. Для цього необхідне належне законодавче забезпечення, яке б одночасно гарантувало ефективність процедур і захист персональних даних громадян.

Таким чином, нормативно-правове регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні являє собою складну багаторівневу систему правових актів, основу якої становлять Конституція України та Кодекс України про адміністративні правопорушення. Значну роль відіграють спеціальні закони, підзаконні акти та міжнародні стандарти у сфері прав людини. Водночас чинне законодавство потребує системного оновлення, кодифікації та приведення у відповідність до сучасних європейських вимог [12].

РОЗДІЛ 2

ПОРЯДОК ТА СТАДІЇ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

2.1. Порухення справи про адміністративне правопорушення та складання адміністративних матеріалів

Початковою і надзвичайно важливою стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення є порушення справи та належне оформлення адміністративних матеріалів. Саме на цьому етапі закладається правова основа для подальшого розгляду справи, прийняття законного рішення та реалізації принципу невідворотності відповідальності. Від того, наскільки правильно та об'єктивно буде зафіксовано факт правопорушення, залежить не лише ефективність провадження, а й дотримання прав особи, яка притягається до відповідальності [14].

Порушення справи про адміністративне правопорушення відбувається у момент виявлення уповноваженим органом або посадовою особою ознак адміністративного проступку. Таке виявлення може бути результатом безпосереднього спостереження правопорушення, звернення громадян, повідомлення установ чи організацій, результатів перевірок, автоматичної фото- чи відеофіксації, а також інших законних джерел інформації. У кожному випадку посадова особа повинна перевірити наявність достатніх підстав для початку провадження.

Зміст даної стадії полягає не лише у фіксації самого факту порушення, а й у збиранні первинної доказової бази. Необхідно встановити час, місце, спосіб вчинення правопорушення, особу правопорушника, можливих свідків, наслідки діяння, а також інші обставини, які мають значення для справи. Якщо такі дані не будуть належним чином зафіксовані з самого початку, це може призвести до неможливості доведення вини особи або до прийняття необґрунтованого рішення [8].

Таблиця 2.1

Основні елементи
стадії порушення справи про адміністративне правопорушення

Елемент	Зміст
Підстава порушення справи	Виявлення ознак адміністративного правопорушення
Джерела інформації	Звернення громадян, перевірки, спостереження, відеофіксація, повідомлення органів
Уповноважені суб'єкти	Поліція, суд, інспекції, органи місцевого самоврядування та ін.
Основний документ	Протокол про адміністративне правопорушення
Зміст фіксації	Час, місце, подія, особа правопорушника, свідки, докази
Мета стадії	Формування первинної доказової бази та початок провадження

Основним процесуальним документом, що складається на цій стадії, є протокол про адміністративне правопорушення. Він виступає офіційним документом, у якому відображаються всі істотні обставини вчиненого діяння. У протоколі зазначаються дата і місце його складання, посада та прізвище особи, яка його склала, відомості про правопорушника, суть правопорушення, норма закону, яка передбачає відповідальність, дані свідків і потерпілих, пояснення особи, інші необхідні відомості.

Протокол має важливе юридичне значення, оскільки саме він часто є основним джерелом доказів у справі. Водночас він не має наперед встановленої сили та підлягає оцінці разом з іншими доказами. Якщо протокол складено з порушенням вимог закону, містить неточності або не відображає реальних обставин події, це може стати підставою для закриття справи чи скасування постанови [16].

Особлива увага на цій стадії приділяється дотриманню прав особи, щодо якої складається протокол. Така особа має право ознайомитися зі змістом документа, надати письмові чи усні пояснення, висловити заперечення, заявити клопотання, користуватися юридичною допомогою. Посадова особа зобов'язана роз'яснити ці права та зробити відповідну відмітку у протоколі. Недотримання зазначених гарантій може свідчити про порушення принципу права на захист.

У низці випадків законодавство передбачає можливість розгляду справи без складання протоколу. Це стосується менш складних правопорушень, коли уповноважена особа має право накласти адміністративне стягнення на місці вчинення проступку. Найчастіше така процедура застосовується щодо окремих порушень правил дорожнього руху або правил благоустрою. Спрощений порядок сприяє оперативності провадження, однак також потребує суворого дотримання законності [18].

Крім протоколу, до адміністративних матеріалів можуть входити пояснення свідків, фото- та відеоматеріали, акти огляду, висновки експертів, схеми місця події, документи про завдану шкоду та інші докази. Усі ці матеріали формують основу для подальшого розгляду справи. Їх повнота та достовірність значною мірою впливають на об'єктивність майбутнього рішення.

На практиці саме ця стадія часто супроводжується певними проблемами. Серед них можна назвати формальний підхід до складання протоколів, неповне зазначення обставин справи, порушення строків оформлення матеріалів, недостатнє роз'яснення прав особі, а іноді й технічні помилки в документах. Такі недоліки негативно впливають на якість провадження та можуть призвести до визнання рішення незаконним.

Сучасний розвиток цифрових технологій поступово змінює порядок оформлення адміністративних матеріалів. Використання електронних планшетів, мобільних додатків, автоматичних систем фіксації правопорушень, електронних баз даних дає можливість прискорити процедуру, зменшити кількість технічних помилок та підвищити прозорість дій посадових осіб. Водночас цифровізація потребує належного нормативного врегулювання та захисту персональних даних громадян [20].

Таким чином, порушення справи про адміністративне правопорушення та складання адміністративних матеріалів є фундаментальною стадією всього провадження. Саме на цьому етапі визначаються фактичні межі справи, формується доказова база та забезпечуються первинні процесуальні гарантії

особи. Від якості оформлення матеріалів залежить законність подальшого розгляду справи, тому дана стадія має вирішальне значення для всієї системи адміністративної відповідальності.

2.2. Розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови

Розгляд справи про адміністративне правопорушення є центральною стадією всього провадження, адже саме на цьому етапі остаточно вирішується питання про наявність або відсутність вини особи та визначається міра її відповідальності. Якщо на попередній стадії відбувається збирання та фіксація доказів, то тут здійснюється їх оцінка, аналіз і юридичне осмислення з метою прийняття законного та обґрунтованого рішення [8].

Сутність розгляду справи полягає у тому, що уповноважений орган або посадова особа досліджує всі матеріали справи, встановлює фактичні обставини події, перевіряє докази, заслуховує пояснення особи, яка притягається до відповідальності, свідків, потерпілих, а також за необхідності залучає експертів чи додаткові документи. Цей етап має забезпечити всебічне, повне та об'єктивне з'ясування всіх обставин справи, що прямо впливає з принципів адміністративного провадження.

Важливою ознакою цієї стадії є її процесуальна формалізованість. Розгляд справи здійснюється у встановленому законом порядку, з дотриманням визначених строків, компетенції органів та процесуальних гарантій учасників. Особа, яка притягається до адміністративної відповідальності, має право бути присутньою під час розгляду справи, давати пояснення, подавати докази, заявляти клопотання, користуватися юридичною допомогою та виступати рідною мовою [1].

Особливе значення має принцип змагальності та рівності сторін у межах адміністративного провадження. Хоча адміністративний процес не є повністю

змагальним у класичному розумінні кримінального судочинства, все ж особа повинна мати реальну можливість захищати свої права та спростовувати доводи органу, який склав протокол. Це забезпечує баланс між публічними інтересами держави та приватними інтересами особи.

Під час розгляду справи орган або посадова особа оцінює докази за внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному та об'єктивному дослідженні матеріалів справи. Жоден доказ не має наперед встановленої сили, а всі вони підлягають критичному аналізу в сукупності. Саме такий підхід дозволяє уникнути формального ухвалення рішень і забезпечує справедливість адміністративного провадження [12].

Результатом розгляду справи є винесення постанови. Постанова є офіційним індивідуальним правовим актом, у якому фіксується рішення органу щодо суті справи. Вона може містити рішення про накладення адміністративного стягнення, закриття справи або передачу матеріалів за належністю до іншого органу. Зміст постанови повинен бути чітким, обґрунтованим і відповідати вимогам законодавства.

Особливу увагу слід приділяти мотивувальній частині постанови, оскільки саме в ній відображається логіка прийнятого рішення, оцінка доказів та правова кваліфікація дій особи. Недостатня мотивація або формальний підхід до обґрунтування рішення можуть стати підставою для його скасування у вищій інстанції або суді.

Важливо також, що винесена постанова не є остаточною гарантією виконання рішення, оскільки законодавство передбачає можливість її оскарження. Це є важливим елементом захисту прав особи, адже дозволяє перевірити законність і обґрунтованість прийнятого рішення незалежним органом [3].

На практиці стадія розгляду справи часто супроводжується певними труднощами. Серед них можна виділити перевантаженість органів, формальний підхід до оцінки доказів, недостатню увагу до пояснень особи, а також порушення строків розгляду. Такі проблеми негативно впливають на

якість адміністративної юрисдикції та можуть призводити до порушення прав громадян.

Отже, розгляд справи про адміністративне правопорушення та винесення постанови є ключовою стадією адміністративного провадження, на якій реалізується функція правосудного вирішення спору між державою та особою. Саме тут формується кінцевий результат у вигляді юридичного рішення, яке визначає долю адміністративної справи та впливає на подальші правові наслідки для особи.

2.3. Оскарження постанови та її виконання

Завершальною стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення є оскарження постанови та її виконання. Саме на цьому етапі забезпечується реальна дієвість прийнятого рішення, а також гарантується захист прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Ця стадія має подвійний характер: з одного боку, вона спрямована на перевірку законності та обґрунтованості постанови, а з іншого — на практичну реалізацію адміністративного стягнення [14].

Право на оскарження постанови є однією з ключових гарантій захисту прав і свобод людини в адміністративному процесі. Воно впливає з конституційного права на судовий захист та принципу верховенства права. Особа, щодо якої винесено постанову, має право не погодитися з нею та звернутися зі скаргою до вищого органу або безпосередньо до суду. Такий механізм дозволяє забезпечити контроль за діяльністю органів адміністративної юрисдикції та запобігти можливим помилкам або зловживанням.

Оскарження постанови може здійснюватися у двох основних формах: адміністративній (в межах системи органів) та судовій. Адміністративний порядок передбачає подання скарги до вищого органу або посадової особи, яка

має право переглянути справу. Судовий порядок є більш гарантійним, оскільки забезпечує незалежний та неупереджений розгляд справи судом, що відповідає вимогам справедливого судового розгляду [4].

Під час розгляду скарги перевіряється законність та обґрунтованість винесеної постанови, правильність встановлення фактичних обставин, дотримання процесуальних норм, а також відповідність накладеного стягнення характеру правопорушення. За результатами розгляду скарги постанова може бути залишена без змін, скасована або змінена. У деяких випадках провадження у справі може бути закрито, якщо встановлено відсутність складу правопорушення або істотні порушення процедури.

Важливо підкреслити, що право на оскарження є важливою процесуальною гарантією, яка забезпечує баланс між інтересами держави та правами особи. Воно дозволяє уникнути ситуацій, коли помилкові або необґрунтовані рішення набувають остаточного характеру без можливості їх перегляду.

Після набрання постановою законної сили розпочинається стадія її виконання. Виконання постанови є обов'язковим елементом адміністративного провадження, оскільки без фактичної реалізації рішення сама процедура втратила б практичний сенс. На цьому етапі адміністративне стягнення набуває реального характеру і досягається мета відповідальності — покарання правопорушника та запобігання новим правопорушенням [15].

Виконання постанови залежить від виду адміністративного стягнення. Найпоширенішим є штраф, який сплачується добровільно у встановлений законом строк. У разі несплати штрафу у добровільному порядку застосовується примусове виконання через органи державної виконавчої служби. Інші види стягнень, такі як громадські роботи, адміністративний арешт або позбавлення спеціального права, виконуються відповідними уповноваженими органами.

Особливе значення має контроль за виконанням постанов. Він здійснюється органами, які винесли рішення, або іншими уповноваженими

структурами. Неналежне виконання постанов або ухилення від її виконання тягне за собою додаткову юридичну відповідальність, що підкреслює обов'язковість рішень у сфері адміністративної юрисдикції.

На практиці стадія оскарження та виконання постанови також має певні проблеми. Зокрема, це тривалість розгляду скарг, недостатня ефективність контролю за виконанням штрафів, ухилення осіб від сплати адміністративних стягнень, а також перевантаженість органів державної виконавчої служби. Ці проблеми потребують удосконалення нормативного регулювання та впровадження сучасних електронних механізмів контролю [8].

Сучасні тенденції розвитку адміністративного права передбачають активне впровадження цифрових технологій у сферу виконання постанов. Це включає електронні реєстри штрафів, онлайн-оплату, автоматичне нарахування санкцій, а також електронне інформування громадян. Такі інновації сприяють підвищенню ефективності виконання рішень та зменшенню адміністративного навантаження на органи влади.

Отже, оскарження постанови та її виконання є завершальною і водночас надзвичайно важливою стадією провадження у справах про адміністративні правопорушення. Вона забезпечує як гарантії захисту прав особи, так і практичну реалізацію адміністративної відповідальності. Саме на цьому етапі остаточно реалізується мета всього провадження — забезпечення законності, правопорядку та невідворотності відповідальності.

РОЗДІЛ 3

ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ

ВДОСКОНАЛЕННЯ ПРОВАДЖЕННЯ У СПРАВАХ ПРО

АДМІНІСТРАТИВНІ ПРАВОПОРУШЕННЯ

3.1. Актуальні проблеми практичного застосування законодавства у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення

Сучасна практика застосування законодавства про адміністративні правопорушення в Україні демонструє наявність низки системних проблем, які суттєво впливають на ефективність адміністративно-деліктного провадження. Незважаючи на тривалу дію Кодексу України про адміністративні правопорушення, значна частина його положень залишається застарілою, а механізми реалізації норм не завжди відповідають сучасним умовам розвитку суспільства, цифровізації державного управління та європейським стандартам захисту прав людини [1].

Однією з ключових проблем є застарілість нормативної бази. КУпАП був прийнятий ще у 1984 році, і хоча за час його існування до нього було внесено багато змін, він не зазнав комплексного реформування. Це призводить до фрагментарності регулювання, наявності суперечливих норм та відсутності єдиної логічної системи адміністративно-деліктного законодавства. У результаті правозастосовні органи часто стикаються з неоднозначним тлумаченням норм права.

Ще однією суттєвою проблемою є формалізований підхід до складання адміністративних матеріалів, що часто знижує якість доказової бази та впливає на законність рішень.

Таблиця 3.1

**Основні проблеми практичного застосування
законодавства у сфері адміністративних правопорушень**

Проблема	Зміст та прояв
Застарілість КУПАП	Наявність радянських норм, відсутність системної реформи
Формалізм у складанні матеріалів	Неповні або неточні протоколи, слабка доказова база
Порушення строків	Несвоєчасний розгляд справ через перевантаженість органів
Порушення прав особи	Недостатнє роз'яснення прав, обмеження права на захист
Низька цифровізація	Переважає паперового документообігу
Неефективне виконання постанов	Низький рівень добровільної сплати штрафів

Проблемним аспектом також є порушення процесуальних строків розгляду справ. Законодавство встановлює чіткі строки притягнення до адміністративної відповідальності, однак на практиці вони не завжди дотримуються через перевантаженість органів, недостатній рівень організаційного забезпечення або неефективність внутрішніх процедур. Це знижує превентивний ефект адміністративного стягнення та може порушувати принцип оперативності провадження [8].

Окремої уваги потребує питання забезпечення прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Хоча законодавство формально гарантує право на захист, на практиці воно не завжди реалізується повною мірою. Зокрема, не завжди належним чином роз'яснюються права особі, обмежується можливість ознайомлення з матеріалами справи або участі у її розгляді, що може призводити до порушення принципу справедливого розгляду справи.

Важливою проблемою є також низький рівень цифровізації адміністративного провадження. Хоча в окремих сферах вже застосовуються автоматизовані системи, загалом адміністративне провадження все ще значною мірою базується на паперовому документообігу. Це уповільнює

процес, підвищує ризик технічних помилок і створює додаткове навантаження на посадових осіб.

Не менш суттєвою є проблема перевантаженості органів, що розглядають справи про адміністративні правопорушення, що часто призводить до формального підходу та зниження якості розгляду справ.

Також слід звернути увагу на недостатню ефективність механізмів виконання постанов. У багатьох випадках адміністративні штрафи не сплачуються добровільно, а система примусового виконання є недостатньо ефективною. Це знижує рівень невідворотності відповідальності та підриває авторитет адміністративно-деліктної системи [13].

Таким чином, практичне застосування законодавства у сфері адміністративних правопорушень в Україні характеризується низкою проблем, серед яких основними є застарілість нормативної бази, процесуальні порушення, недостатній рівень гарантій прав особи, низька цифровізація та неефективність виконання постанов. Подолання цих проблем потребує комплексного підходу, що включає реформування КУпАП, впровадження сучасних інформаційних технологій та посилення гарантій прав людини.

3.2. Зарубіжний досвід правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення

Дослідження зарубіжного досвіду правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення є важливим для вдосконалення національної системи адміністративної юрисдикції України. Багато країн світу вже пройшли етапи реформування адміністративного законодавства, впровадили сучасні процесуальні стандарти та цифрові технології, що забезпечують ефективність, прозорість і справедливість адміністративного провадження. Аналіз таких моделей дозволяє виявити позитивні практики, які можуть бути адаптовані до українських реалій [8].

У країнах Європейського Союзу адміністративна відповідальність і процедура її реалізації побудовані на принципах верховенства права, пропорційності та захисту прав людини. Особливе значення має принцип пропорційності, який передбачає, що адміністративне стягнення повинно відповідати тяжкості правопорушення та не створювати надмірного тягара для особи. Наприклад, у Німеччині система адміністративних правопорушень (Ordnungswidrigkeitenrecht) є чітко відокремленою від кримінального права та передбачає спрощені, але водночас гарантовані процедури розгляду справ.

У Німеччині значна частина адміністративних штрафів накладається в автоматичному режимі, зокрема за порушення правил дорожнього руху, що фіксуються камерами. Водночас особа має повне право на оскарження такого рішення до суду, що забезпечує баланс між ефективністю адміністративного реагування та захистом прав громадян. Судовий контроль у цій системі є ключовим елементом гарантій законності [10].

У Франції адміністративні правопорушення також регулюються окремою системою, де значну роль відіграють адміністративні органи та спеціалізовані суди. Особливістю французької моделі є високий рівень процесуальної деталізації та чітке розмежування компетенції між адміністративними та судовими органами. Важливим є те, що особа має право на ефективний засіб юридичного захисту, а адміністративні санкції можуть бути переглянуті незалежним судом.

У Польщі система адміністративної відповідальності значною мірою подібна до української, однак вона була суттєво модернізована після реформування адміністративного права. Там активно використовується електронний документообіг, а процедура накладення штрафів є більш автоматизованою. Водночас особлива увага приділяється дотриманню прав особи, зокрема права на захист і можливості подання скарги до адміністративного суду [8].

У країнах Балтії, зокрема в Естонії, спостерігається високий рівень цифровізації адміністративного провадження. Більшість адміністративних

процедур здійснюється онлайн через державні електронні платформи. Це дозволяє значно скоротити строки розгляду справ, мінімізувати людський фактор та зменшити кількість процесуальних помилок. Естонська модель часто розглядається як приклад ефективної цифрової держави.

У Сполучених Штатах Америки адміністративна відповідальність регулюється на рівні штатів і федерального законодавства. Характерною рисою є широка автономія адміністративних агентств, які мають право встановлювати правила та накладати санкції. Водночас обов'язковим елементом є судовий контроль, який забезпечує перевірку рішень адміністративних органів щодо їх законності та обґрунтованості [6].

Узагальнюючи зарубіжний досвід, можна виділити кілька ключових тенденцій розвитку адміністративно-деліктного провадження. По-перше, це активна цифровізація процесів, включаючи електронне фіксування правопорушень і онлайн-оскарження рішень. По-друге, посилення судового контролю як гарантії захисту прав людини. По-третє, спрощення процедур при одночасному збереженні високого рівня правових гарантій. По-четверте, чітке розмежування адміністративної та кримінальної відповідальності.

Таким чином, зарубіжний досвід свідчить, що ефективна система провадження у справах про адміністративні правопорушення повинна поєднувати оперативність, цифровізацію та високі стандарти захисту прав людини. Для України цей досвід є особливо цінним, оскільки дозволяє визначити напрями подальшого реформування адміністративного законодавства та наближення його до європейських стандартів.

3.3. Напрями реформування та вдосконалення законодавства України у сфері провадження у справах про адміністративні правопорушення

Сучасний стан правового регулювання провадження у справах про адміністративні правопорушення в Україні об'єктивно потребує комплексного реформування. Це зумовлено як застарілістю окремих норм Кодексу України про адміністративні правопорушення, так і необхідністю адаптації національного законодавства до європейських стандартів у сфері захисту прав людини, ефективного управління та цифрової трансформації держави. Реформа адміністративно-деліктного законодавства має бути системною, а не фрагментарною, оскільки лише цілісний підхід здатний забезпечити реальне підвищення ефективності провадження [18].

Одним із ключових напрямів реформування є прийняття нового Кодексу про адміністративні проступки, який би замінив застарілий КУпАП 1984 року. Новий кодифікований акт повинен містити чітку, логічно структуровану систему норм, що розмежовують матеріальну та процесуальну частини, усувають колізії та дублювання, а також відповідають сучасним умовам розвитку суспільства. Оновлений кодекс має враховувати принципи верховенства права, пропорційності та правової визначеності.

Важливим напрямом є гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу та практикою Європейського суду з прав людини. Це передбачає імплементацію стандартів справедливого судового розгляду, посилення гарантій права на захист, забезпечення рівності сторін та ефективного доступу до правосуддя. Особливу увагу слід приділити дотриманню розумних строків розгляду справ та забезпеченню реальної можливості оскарження рішень адміністративних органів [3].

Окремим стратегічним напрямом є цифровізація адміністративного провадження. Йдеться про запровадження електронних протоколів, автоматизованих систем фіксації правопорушень, електронного

документообігу та онлайн-оскарження постанов. Це дозволить значно підвищити оперативність розгляду справ, мінімізувати людський фактор, зменшити кількість технічних помилок та забезпечити прозорість адміністративних процедур. Водночас цифровізація повинна супроводжуватися надійним захистом персональних даних.

Не менш важливим є посилення процесуальних гарантій прав особи, яка притягається до адміністративної відповідальності. Доцільно законодавчо деталізувати право на захист, розширити можливості участі адвоката, удосконалити порядок ознайомлення з матеріалами справи, а також забезпечити реальну рівність сторін у процесі. Особа повинна мати ефективні інструменти для захисту своїх прав на всіх стадіях провадження [10].

Також необхідним є удосконалення системи виконання постанов про адміністративні стягнення. Слід підвищити ефективність стягнення штрафів, оптимізувати роботу органів виконавчої служби, запровадити автоматизовані механізми контролю за виконанням рішень. Це сприятиме забезпеченню принципу невідворотності відповідальності.

Важливим напрямом є підвищення професійного рівня посадових осіб, які здійснюють провадження. Необхідно запровадити регулярне навчання, підвищення кваліфікації, а також стандартизацію підходів до оформлення матеріалів справ. Це дозволить зменшити кількість процесуальних помилок та забезпечити єдину практику застосування законодавства [8].

Отже, реформування адміністративно-деліктного законодавства України має бути комплексним і багаторівневим, охоплюючи як нормативне оновлення, так і організаційно-технічні зміни. Лише за умови реалізації зазначених напрямів можливо досягти ефективної, сучасної та європейсько орієнтованої системи провадження у справах про адміністративні правопорушення.

ВИСНОВКИ

У ході виконання курсової роботи було комплексно досліджено провадження у справах про адміністративні правопорушення як важливий інститут адміністративного процесуального права України. Встановлено, що дане провадження є врегульованою законодавством діяльністю уповноважених органів та посадових осіб, спрямованою на виявлення адміністративних правопорушень, їх належну правову кваліфікацію, притягнення винних осіб до відповідальності та забезпечення виконання прийнятих рішень.

У першому розділі було розкрито теоретико-правові засади провадження, визначено його сутність, основні завдання та принципи. З'ясовано, що ключову роль відіграють принципи законності, рівності, презумпції невинуватості, об'єктивності, права на захист та оперативності, які забезпечують справедливий характер адміністративного процесу. Також встановлено, що нормативну основу становлять Конституція України, Кодекс України про адміністративні правопорушення та інші нормативно-правові акти.

У другому розділі проаналізовано стадії провадження: порушення справи, розгляд справи, винесення постанови, її оскарження та виконання. Доведено, що кожна стадія має самостійне процесуальне значення та спрямована на забезпечення законності та обґрунтованості кінцевого рішення. Особливу увагу приділено гарантіям прав особи та значенню доказів у провадженні.

У третьому розділі досліджено проблеми практичного застосування законодавства, зарубіжний досвід та напрями реформування. Виявлено, що основними проблемами є застарілість КУпАП, процесуальні порушення, недостатній рівень цифровізації та неефективність виконання постанов. Разом з тим зарубіжний досвід свідчить про доцільність цифровізації, посилення

судового контролю та спрощення процедур при збереженні високого рівня правових гарантій.

Узагальнюючи результати дослідження, можна зробити висновок, що провадження у справах про адміністративні правопорушення є важливим механізмом забезпечення правопорядку та реалізації адміністративної відповідальності. Водночас воно потребує комплексного реформування, спрямованого на оновлення законодавства, цифрову трансформацію процедур та посилення гарантій прав людини.

Реалізація запропонованих у роботі напрямів удосконалення сприятиме підвищенню ефективності адміністративної юрисдикції, зміцненню законності, а також наближенню правової системи України до європейських стандартів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янов В. Б. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юридична думка, 2004.
2. Бандурка О. М. Адміністративне право України : підручник. Харків : НУВС, 2019.
3. Битяк Ю. П. Адміністративне право України : підручник. Харків : Право, 2021.
4. Додін Є. В. Адміністративний процес: теорія і практика : монографія. Одеса : Фенікс, 2018.
5. Європейська конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ратифікована Україною).
6. Закон України «Про виконавче провадження» від 02.06.2016 № 1404-VIII.
7. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997 № 280/97-ВР.
8. Закон України «Про Національну поліцію» від 02.07.2015 № 580-VIII.
9. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV.
10. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X.
11. Ковалів Л. В. Адміністративний процес України : навч. посіб. Львів : Львівський нац. ун-т, 2020.
12. Коломоєць Т. О. Адміністративне право України : підручник. Запоріжжя : ЗНУ, 2021.
13. Колпаков В. К. Адміністративне право України : підручник. Київ : Юрінком Інтер, 2020.
14. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР.

15. Конституційне право України / за ред. В. Ф. Погорілка. Київ : Наукова думка, 2019.
16. Мельник Р. С. Адміністративне право України (загальна частина). Київ : Юрінком Інтер, 2018.
17. Писаренко Н. Б. Адміністративно-деліктне право України. Київ : Алерта, 2020.
18. Погрібний О. О. Адміністративна відповідальність в Україні. Київ : Наукова думка, 2017.
19. Скакун О. Ф. Теорія держави і права. Харків : Консум, 2019.
20. Стеценко С. Г. Адміністративне право України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2016.